

Sadašnjost u usponu

(Nadija Rebronja, *Flamenko utopija*, Povelja, Kraljevo, 2014)

Do sada smo o ispražnjenoj sadašnjici, redukovanoj stvarnosti, finansijskom ropstvu ili o ukidanju identiteta uglavnom čitali u filozofskim, političkim, naučnim tvorevinama. Kako bi bilo svrstati njihovu bolnu tematiku u poeziju 21. veka, a da se ne okrnji pesnički etos? Za zbirku *Flamenko utopija* Nadije Rebronje ovakav pokušaj nije bio problem. Na samom početku, postavljen je putokaz za razumevanje stvaranja ove zbirke – autorka je predstavila sebe samo kao saslušavaoca. Vrlo precizno sagledano i svojstvenim stilom obrađeno, celokupna današnjica se prenosi pesničkim putem, oštro i lako. Na taj način, Rebronja se približila velikim zamasima, kakve čine najznačajniji savremeni pesnici, pa nas može asociirati na Vaska Popu, pokušavajući pritom da poetizuje ono što se činilo nemogućim u poeziji. Na sličan način, Rebronja se okreće poetizovanju unutrašnjih nesuglasica prouzrokovane spoljašnjim okovima. O čemu je tačno reč?

*sećam se jako dobro
svoje prošlosti
u jednoj kapi
u sred okeana*

*tada sam bila voda
imala sam oblik svega
što u tom trenu zagrlim*

*kada sam upoznala vatru
počela sam još čvršće
da verujem u trenutke*

*prošlost i budućnost
su prestale da kucaju
ili je njihov zvuk
postao sasvim nem*

Sam početak pesme evocira prošlost, lirski subjekt obitava u uspomenama, priča nam iz perspektive jednog prošlog vremena. Međutim, kroz tunel minulog vremena izlazi se neprimetno u sadašnjost, nagoveštenu putem prezentskog stanja pri kraju pesme, u kojoj se paradoksalno otkriva da se lirski subjekt u kulminativnoj tački prezenta već nalazi. Prošlost i budućnost koje ne kucaju, koje su postale neme, ne postoje jer je lirski subjekt toliko čvrsto u sadašnjosti da više nije ni sigurno kako su prethodni i budući momenti neprisutni. Autorka u još jednoj od pesama piše:

*(...) nigde ne nalazim
smrti ni rađanja
samo ovo sada
cipele
i zemlju*

Čvrstina sadašnjeg trenutka nagoveštava sebe kao svoj jedini cilj. Da njega nije, ne bi bilo ni poezije. Karakteristika aktivnog slušanja moguća je samo ukoliko je slušalac sa obe noge prikovan za temelje sadašnjosti. Druga odlika za ovakav postulat je objektivnost:

*grad
komadić neba
pada na zemlju
udara o kamen*

*nebeski kamen se topi
i sliva po zemaljskom kamenu
u blizini
policajac je otrgnuo ženu od kuće
zbog neplaćene
hipoteke
zemlja je upila vodu i krv
sunce je osunčalo kamen
nepromenjen*

Surova realnost samo je jedna od tematika ove zbirke koju možemo izdvojiti. Između jedne stvarnosti, jednog sveta postoji onaj naš, umetnut u prirodu koja je konstanta, uvek jedna jedina, stalna i trajnog dejstva, kojoj smo i mi pripadali, ali od koje smo se otrgnuli. Lirski subjekt sagledava i jedan i drugi svet, kao čvrst i postojan u svojem grafikonu sadašnjosti, uklopljen u motive zemlje, kamena, vode, kao afirmativne elemente. Jedno od najboljih ostvarenja ogleda se u pesmi naslovljenoj „Svirači u metrou“:

*mi smo beli prostor
uokviren brojem nula
krug je horizont
krug je omča
oko vrata*

Vidimo da sam naslov ne predstavlja radnju/stanje pesme, već je on vezan za ono što se u datom trenutku lirskom subjektu uplelo u mrežu čula. Poetički isfiltrirana situacija povezana je za saslušane ljude. Obične reči običnog čoveka, poetizovane su na jednostavan i univarzalan način. Svet podseća na jedan neiskorišten, prazan, blanko

papir koji je opsednut samo jednim – ciframa. Čovek je uveliko nagrižen finansijskim ropstvom kojE se na kraju krajeva svodi samo na jednu veliku nepotrebnost, nulu. Međutim, ta omča ujedno je i horizont, a ako je horizont samo iluzija, pitanje o korenu ropstva postavlja se iz više uglova.

Čovek je podvojen, „čovek je čoveku nem“, i isto tako „čovek je čoveku ogledalo“. U većitoj borbi nas samih, posledice bitki projektujemo u drugog. Otudnjenjem od samih početaka našeg nastajanja, otudnujemo se i od nas samih. Koliko je čovek hrabar i snažan da se otrgne od invazije propadanja koja se nastanila, ostaje na nama da protumačimo:

*nazivima ulica
obavijaju me ideologije
pregršt identiteta nosim
ne vraćam se da ih sakupljam
kad se niz planinu
skotrljaju*

Bez obzira na to koliko je breme današnjeg čoveka teško, nešto ravnodušno i jednostavno, ali nikako banalno, u nama budi setu prilikom iščitavanja zbirke Nadije Rebronje. Čitav svet nalazi se izvan nas, ali je i u nama čitav jedan kosmos koji čeka na otkrivanje. Iz sete rađa se neočekivano, osećaj moći i tišina, ali tišina koja ne briše trenutke, već ih, suprotno, urezuje u pamćenje. Iz pretpostavke da idealan sokratovski slušalac više ne postoji, izvlači se pitanje da li će se konačno izdići pesničko saslušavanje koje nam Rebronja postavlja preko upijanja izvorišta stvarnosti pretočene u poetski svet. Ako, prema rečima Jovana Hristića, „ćutanje poezije dolazi posle mnogostrukog i složenog zvuka koji je u sebi iscrpeo sve mogućnosti zvučanja sveta,

posle koje zaista ne ostaje, bar za trenutak, šta da se kaže“, onda je ova zbirka ispunila svoj cilj. Posle nje „sevnuo je mač“ u tmurnoj stvarnosti i ostavio tragove na putu ka boljitku.